

Előfizetési árak:
 Egész évre 5 frt — kr.
 Fél évre 2 frt 50 kr.
 Negyed évre 1 frt 25 kr.
 Közzététel, kézjegyűsnek
 csatlóknak egész évre 4 frt.

Minden a lap szellemi részét illető
 közlemények a szerkesztőségbe (földi
 város, papírváros utca 8. sz.) — az
 előfizetők, hirdetések és felajánla-
 sások a kiadónálvalta, Huszár István
 könyvkereskedésbe küldendők.

Megjelen vasárnaponként.

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetési árak:
 Egy négyhasábos petsor
 ára bélyegen kívül 8 kr.
 Többszöri közlésnél árked-
 vezmény.

Hivatalos hirdetések
 100 szög 2 frt 30 kr bé-
 lyegen együtt, — minden
 további megkezdett 100 szö-
 után 1 frttal több.

Kéziratok nem adnak
 vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Felhívás a nagy-tapolcsányi népgyűlésre!

Az egyházipolitikai mozgalmak mélyen megrázkódtatták az egész nemzetet. Sötétlen tornyosuló felhők fenyegetik az egész hazát, melynek több vidékén, s magában az ország szívében is állást foglaltak katolikus elvtársaink. Mi sem maradhatunk tétlenül. Az ország katolikus többsége kell, hogy nyilvános gyűléseken bizonyítsa benső meggyőződését, csak így tudja meg a világ, csak így tudja meg az uralkodó a nép millióinak valódi akaratát, melyre mindkét politikai ellenfél ismételtlen hivatkozik.

A nemzet óriási szava feljajdult már Sopronban, Komáromban, Szabadkán, Budapesten, Zsolnán, csak Nyitra megye maradt eddig némán, pedig Nyitra megye óriási túlsúlyban katolikus és ami azzal egyértelmű: kárhóztatja a jelen kormány nemzetbontó politikáját. Ez olyan igazság, melyet még az ellenfél sem merészel kétségbevonni.

Elvtársaink! Nekünk megvan nemcsak szabadgyűlekezési jogunk, de szabadgyűlekezési kötelességünk is e végzetes időszakban. Lelkiismeretünk, megtámadott szent vallásunk parancsolja, hogy valamennyien, mint egy ember támadjunk fel a legszentebb ügy védelmére és tiltakozásunkat egy, a lehető legnagyobb szabású népgyűlésen nyilvánosságra hozzuk.

Barmint forduljon a kocka, a nép millióinak akarata kell, hogy érvényesüljön. Az a könnyelmű játék, melyet éveken át meggyőződéssel üzték kell, hogy egyszer vége szakadjon neki. Megyénk intelligenciájának színe-java csatlakozik hozzánk, habár az idő rövidsége nem engedi meg, hogy kinek-kinek előzetes tudomására jusson előkészületünk. Azért fogadják szívesen a szent ügyhöz és Nyitra megye független értelmiségéhez méltó lelkesedéssel és jöjjenek el tömegesen: intelligencia és a nép június hó

10-én a nagy-tapolcsányi gyűlésre, hol a szabad polgárok areopágya fog itéletet mondani a politikai erőszak felett.

Polgárok! Elvtársak! A ti érdeklődésetektől fog függni, hogy minél imponansabb legyen népgyűlésünk. A ti buzgóságotokon fordul meg, hogy Nyitra megye katolikusainak politikai megnyilatkozása méltó visszhangja legyen az ország több részében felharsant vészkiáltásnak. Lelkesedésetek világító fátyla leend az ország óriási zömének, gyújtó szövetnek a millióknak, kiknek agya úgy gondolkozik, mint a miénk; kiknek szíve úgy dobog, mint a miénk; kiknek hite úgy lángol, mint a miénk. Vessük oda a népakarat döntő súlyát az ingadozó politikai serpenyőbe, mert Magyarország még keresztény állam és annak is kell maradnia mindenkor!

Fel tehát minél számosabban június 10-én Nagy-Tapolcsányba!

A rendező bizottság.

Mit kíván a közvélemény?

A miniszterelnök úr szavai szerint: „Magyarország nagy közvéleményének kívánalmát képezi a polgári házasságnak újlagos elfogadása.”

Soha kormány nem élt vissza annyira a közvéleményre való hivatkozással, mint a jelenlegi; mert annak annyiszor és oly határozottsággal való kűrtölése, hogy a polgári házasság intézményének behozatalát az ország közvéleménye parancsolja, nemcsak hogy meghamisítása a valószínű, hanem egyenesen: a politikai roszakarat legnemtelenebb eszköze.

Mi adja meg a jogot a miniszterelnök úrnak arra, hogy szüntelen a közvéleményre hivatkozik? Talán a megyei törvényhatóságok közgyűléseinek főispánilag kiértesített és rendszerint a tisztviselők szavazatainak segítségével létrejött bizalmi határozatai? Vagy talán a kath. nagygyűlés ellensúlyozására kormányparancsra összetehortott liberális nagygyűlés adja meg neki erre a jogot? Ha e kétrendű faktor megnyilatkozásában keresi az ország közvéleményét

a miniszterelnök úr, úgy nem méltó arra a polcra, melyet elfoglalt; mert az állásigényelte komolyság hiányával valószínű önönmagát akkor, midőn a megyeházák termeiben végbement szavazások függetlenségében és komolyságában hinni képes volna.

Mi lehet tehát mégis az a „valami,” amiben a tisztelt miniszterelnök úr a közvélemény oly markans kifejezőjét véli láthatni? Talán csak nem hihetjük, hogy erre a főrendiház asztalára letett kérvények ezrei és az azokat aláírók százezrei adtak volna okot; — s azt sem, hogy e közvéleményt a kath. gyűlések ünnepélyes módon hozott határozataiban keresse?!

Hogy e kérdésre magunknak a feleletet megadhassuk, nem marad más hátra, mint azt gondolni, miszerint a miniszterelnök úr abbéli erős meggyőződését, hogy a közvélemény sürgeti a polgári házasságot, — csakis a fővárosi sajtó egymást túlléptető liberalizmusából merítette.

Tisztelt miniszterelnök úr! — ha nagyméltóságod képes önönmagával azt elhittetni, hogy a liberalizmus ömlengéseiben áradó fővárosi sajtó Magyarország közvéleményét híven tolmácsolja, — ám higgye, — de akkor csak azon szerény kérésünk van nagyméltóságodhoz: ne méltóztassék bennünket is az igaz hit felől eddig táplált fogalmainktól megfosztani az által, hogy hasonló hitet tölünk is követeljen. Nagyméltóságodnak új appetitust kívánunk a liberalizmus ügyesiklandozó étkeivel telt tálcán, — de nem kérünk mi is belőle, — gyomrunk nem emészt meg a „Leitersdorfer-ek”, „Schwarzok” és „Pollacek”-ek nevében ismert ételeket.

Mi a közvéleményt nem az aranyborjú szolgálatában állók betakba szorított vaklármájában keressük, — mi a közvéleményt ott keressük, ahol annak a bűsöje ring: az ország lakosainak hajlékaiban, melyeknek eddig megóvott esendjét a teli eszményű liberálisok oly veszedelmes módon megháborították.

Ezekbe, a közvélemény igazi csarnokaiba tessék ellátogatni s kérdezze meg azok fehér-szürű és fekete kabátos lakóit egyaránt: kell-e nekik a polg. házasság? Várnak-e bármilyen ödvöt is annak behoza-

talától? ... S ha több lesz azok száma, kik a miniszterelnök úrral egy véleményen vannak, mint azoké, akik velünk tartanak, — ám akkor álljon elő az ország házában, s jelentse ki, hogy a közvélemény óhajlja a polgári házasságot; — addig azonban, míg a közvélemény felől ily módon meg nem győződött, — joggal kérhetjük nméltóságodat: ne sértse az országnak a miniszterelnök úrral ellenkező nézetet látó többségét az által, hogy jogosulatlanul és ellenére nyilatkozik az ő nevében! ...

Nyílt homlokkal állíthatjuk, hogy az ország többségének, tehát a közvéleménynek szava azt hangoztatja: „haladni a korral; de nem a régi, kipróbált intézmények tönkretételével, hanem a régi szilárd alapokon nyugvó intézmények korszerű idomításával, — nem sértve az erkölcsöt s annak legerősebb támaszát a vallást.”

Ez a közvélemény szava, melyet a megvásárolt vagy ráerőszakolt liberalizmus meghallgatni nem akar s melyet a legnemtelenebb eszközök felhasználásával meghamisítani igyekeznek.

Liberálisok vagyunk mi is, de mi a liberalizmust nem azáltal véljük érvényesíteni, ha az egyének és intézményeknek az emberi társadalom fejlődésére hasznosan befolyó jogait lábball tiporjuk, — hanem ellenkezőleg az által, ha e jogokat korszerű irányban még üdvösebb hatásvakká fejlesztjük s kihátásukban a közjóra nézve még áldáshozóbbakká tesszük.

A valódi liberalizmus nem sujt, nem rombol oly intézményeket, melyeket jobbakkal feleltérlni nem képes; — nem sérti az állampolgári kötelességek teljesítésében fáradozó egyedek lelki világát, hanem azon törekszik: hogy az egyedek külvilági szereplését hatásosan támogatni képes lelki világot semmiféle ellenséges befolyás meg ne zavarja.

A polgári házasság intézménye pedig nem az ilyen liberalizmus szüleménye, mert az nemcsak hogy nem képes az ember bel- és külvilági élete között a szükséges harmóniát megővni, hanem egyenesen lehetetlenné teszi a két világ közötti összhangot.

Ne fosszuk meg ezt a tisztán erkölcsi alapokon nyugvó köteleket azon nimbusától, melyet annak egyedül a val-

TÁRCA.

Karcolatok Zsolnáról.

Tisztelt szerkesztő úr!

Rémítő sokat szeretnék Önnek mondani. Ne csodálkozzék ezen kerem. Jóllehet még csak minap szerencsés voltam Önnel magamat jól kidiskurálni, mégis annyira viskelt a nyelvem, olyan nagy beszélhetek-em van, hogy azt se tudom, hol kezdjem, annál kevésbé tudom, hol fogom végezni ezen hirtelen és fölötte sietve írt karcolatomat.

Mindenek előtt fogadja t. Szerkesztő uram szívem melyből fakadó „hazafias üdvözlétemet.” Mások ugyan ezzel az üdvözléssel szokták végezni; de én csak azért is kezdeni akarok vele. Miért? kérdezi? (Dehogy kérdezem, abszolúte nem vagyok kíváncsi rá; Szerk.) Hat csak azért is, mert nekem úgy tetszik.

Ne tartson azért kerem extravagánsnak. Hisz ezerszer hallotta már bizonyára Ön is azt a fatális: „mert nekem úgy tetszik”-et. A szent házias életben különösen gyakori talán az ilyen kurta argumentáció. De hallani azt más, még legünnepélyesebb alkalmakkor is. Hiszen tessék csak egy picikét visszaemlékezni.

Nem emlékszik kerem, hogy a zsolnai kath. nagygyűlésen mit mondott Zmeskál Zoltán uram akkor, midőn egy kissé hosszabbra nyúlt tüzes, magyar beszéde alatt egyre strűbben hallatszott a: po slovensky! (totul.)

Valamennyien, akik ott voltunk a csi-

nos emelvényen, egy cseppet sem csodálkoztunk a nép türelmetlenségén. Maga a komáromi apát-plebános ur mintegy kis indignációval fordult hozzám és suttogva kérdezte: Hat miért nem beszél már totul?

Tudom is én, feleltem kurta, mert tekintetem éppen Gáspár barátunkra esett, aki valahogy mindig egy irányban nézett és „ein freundliches Gesicht hat er gemacht” mintha a fotografáló masina előtt ülne.

Tudja Szerkesztő uram én nagyon kíváncsi vagyok Oda néztem én is Gáspár barátunkkal egy irányba és phantáziám egy cseppet sem csalt meg. Vele vis-à-vis csak-csakugyan ott volt a fotografáló gép és G. uram alighanem azért vágott olyan szép, barátságos kepet, hogy a szép napnak szép fotografikus emléke is legyen.

Ezer szerencse, hogy az emelvény csak az erősebb nem számára volt föntartva; mert különben a szép nem mind oda állott volna az emelvény előkorlatjához, hogy a nagygyűlés fenyképén jól kidomborodjék.

En nem diszpátlam még fotografussal ezen axioma fölött, jóllehet — mint tetszik jól tudni — nyelvemmel adósa senkinek sem maradok.

De fölöttem magamban, hogy kerüljön a kepe akár mibe, azt meg fogom szeretni, hogy a szép nap emléke ne csak szívemben, hanem szűk szobám falazatán, avagy akár az íróasztalomon is eljen. Itt ugyan, az íróasztalánál nem sokat gyönyörködhetnem benne; mert — mint tán tetszett is hallani — a tollat nem nagyon szeretem rágni. Most is csak azért erőtt vett rajtam a szent türelem, mert sok, rémítő sok fekszik a szívemen és azt mind egy lelekzetre szeretném elmondani. Először is nem értem, mért vágta ketté zsolnai leírását, avagy az a

finom arc-élű predmári-abbé, Steszkal József, aki francia kollegáinak elevenségével iparkodott megfoghatóvá tenni tót hallgatóságának a polgári házasság áldásait, nem érdemelte meg, hogy melegen emlékezzék meg róla egy kalap alatt a többivel? Nyilván azért, mert szorongott már a térben. Ezért engedje meg, hogy vidéki olvasóinak tájékoztatására megtegyem az utolsó esetlevonást a képre, mely előttünk ott elvonult, s melyet megörökíteni iparkodott. (Igen szívesen. Szerk.)

Vagy nem emlékezetes marad-e a látvány, midőn Sztranyavszky István, az a megöszült fiatal fő, ügyvédi dialektikájának egész melegével hangsúlyozta hallgatói előtt a katolikus autonomia szükségességét? A jámbor tót nép eddig azt sem tudta mi fán terem az autonomia, s az ügyvéd ur körmönfont magyarázataival, jól kikerekített világos gondolataival, a többi felekezetre való találó utalásaival nemcsak megfoghatóvá tette az ismeretlen anyagot, hanem az új eszme behatása alatt mintegy megifjodva állott a tömeg és mintegy csodálkozva kérde önönmagát, hogy vajjon mért nem volt meg ez nekünk már mostanáig is?

Majd Tetszelszky József dr., az ismert népszónok, az egyleti élet szükségességéről beszélt. Ez azon ragasz, az a mindent ösztartó vakolat, mely a szétszort téglát tömör epuleté varázsolja. Csak egy erős a nép, csak egy győzhetetlen a tömeg, ha egyletekben összetömörül. A dalias bittsei zászoltartó, ki a szónok közvetlen közelében tartá kettős kereszties nemzeti lobogóját, nagybúszkón legeltette szeméit a tömértelen sokaságon hogy: Ime, ez a mi emberünk!

Lélekemelő jelenet volt, midőn Pongrácz Adolf gróf, vágujhelyi prépost lépett az emel-

vényre. Miről beszélhetett volna az a szelid, jóságos arc, mint a szeretetről, melyet ő oly pazar módon gyakorol szegényeivel. Dacára annak, hogy már negyedik órájába mentünk a tárgyalásnak, — ily hosszút még alig hallgattott valaha Trencsenyegye népe — mégis a hitattal csüngött az óriás tömeg a rögtönző szónok mezes ajakán. Azután egy jelenet következett, melyhez hasonló még nem láttunk, egy előkép a lehető legnagyobb szabásban. A tizezer főnyi tömeg terdre hull és gróf Pongrácz Adolf fél-egyházmege képviselőre adja áldását. Bizunk erősen, hogy lesz foganatja, mert hova gr. Pongrácz Adolf nyul, áldásnak kell ott megeremnie mindenütt!

Es mindennek dacára az ólalkodó rossz akarat megröhanata egyszerre csaknem az egész budapesti sajtót. Panslávokká lettünk bélyegezve mindnyájan gr. Zichy Nándortól kezdve az utolsó szegény pörig, a ki gyalog jött fel füstös kunyhójából, hogy részt vegyen a trencsenyegyei katolikusok nagy örömnépeben. Epen azért nekem nem is lett volna szabad ezen soraim elején a hazafias üdvözlézet számba se vennem. Tetszik tudni, manapság jó hazafiak csak azok, a kik a kath. nagygyűléseket görbe szemmel — avagy ha tetszik, görbe orral nézik.

De nem fárastom tovább becses türelmét. Fogadja hazafias, vagy ha tetszik, pansláv üdvözlétemet. Jelen epistolámat szabad vagyis liberális, vagy ha tetszik, ultramontan akarata és belátására bízom, Csinaljon vele akár mit. Én nem bánom level, vagy tárca legyen. Ne féljen nem fogok nehezíteni. G.

lás nyújtani képes, — s melyet kellően pótolni semmiféle állami hatalomnak módjában nem áll!

Ne fosszuk meg kellő ok nélkül a vallás kötelező vigasztól éppen népünket, mely kellő értelmi műveltség hiányában, csak a vallásból merítette a nagy tiszteletet a házasság köteleke iránt s csak is a vallás áldóan parancsoló fegyelmé alatt részesíti ma is ezen államalkotó isteni intézményt: a családalapítást oly nagy tiszteletben!...

Órúlniök kellene azoknak, kik az államkormány élén állanak, hogy a vallás képes volt eddig, s képesnek bizonyul a jövőben is tartós és erkölcsi alapokon nyugvó kapcsolatot létesíteni azon viszony között, mely a két nembeli egyedeiket oly célból hozza össze, hogy az államnak hasznos és jó polgárokat adjanak, — s hogy létezik egy gyengéd befolyás, mely a vallás jótékony köréből ered s megkönnyíti a családalapító két személy földi pályafutását, buzdítva, vigasztalva az élet küzdelmeiben csüggedőket.

Az igazi közvélemény nem a polgári házasság behozatalát sürgeti méltóságú miniszterelnök ur! — hanem összetett kezekkel fordul nagyméltóságot felé s kéri, ne szítsa tovább a felekezeti békétlenséget; — hagyja meg a vallás égése alatt a családalapító intézményt; könnyítsen a nép terhén; javítsa a közgazdaságot; tegye olcsóbbá a törvénykezést, hogy a jog és igazság ne a teli erőszényt illesse csupán; rendezze a közegészségügyet, hogy a gyermekpoporsók ritkuljanak; adjon a szegény felvidéki népek ipart, jó közlekedési utakat, hogy kereskedelmét jövedelmezőbbé tehesse; — adjon a népek iskolát, hogy esze megismerhesse a szépet, jót és igazat s megtanulhassa szeretni azon hazát, melyet tömegesen kényszerül elhagyni ma azért, mert az nem képes neki a mindennapi kenyeret nyújtani!

Nem ultramontanizmus, nem felekezeti szűkkeblűség mondatja el velünk ezeket, hanem a nép valódi szükségleteinek átértése készlet arra, hogy mindaddig emeljünk szavunkat a szándékolt újítás ellen, melyből semmi hasznát, csak beláthatatlan sok rosszat várhatunk édes mindnyájunkra, — míg módunkban áll a rossz irányt jobbra terelni.

Nem kell a polgári házasság a jó katolikusnak, nem a jó protestánsnak, nem a jó zsidónak, mert egyaránt sérti vallásuk tanait, de nem kell egyúttal a komoly szabadgondolkodóknak sem, akik véleményüket nem első rangú kérdésnek tekintik, mert világosan látják, hogy a szabadelv győzelme fel nem érne a társadalmi életben okvetlenül beállandó nagy zavarokkal; — kell csupán azoknak, kik nem ismerve népünk valódi szükségleteit s elkaptva a hangzatos elv által, vakon követnek minden olyan mozgalmat a társadalomban, melyben kevés súlyú nevük legalább egyidőre a szerepvivők sorában emlegetve lesz.

Aki a népet szereti, az boldoggá is óhajtja tenni; de a polgári házasság nem csak hogy népünk boldogságát lendíteni nem fog, hanem ellenkezőleg rajta, a köztársadalomra nézve veszélyes sebet fog ütni.

Ez az ország közvéleménye nagyméltóságú miniszterelnök ur!

Padua.

A felvidék érdekében.

Egy barátunk, ki a felvidék egyik jelentősebb városában kath. kör felállításán fáradozik, minap levelelevel keresett fel s abban egy tapasztalt férfiú elbeszélésével dolgokat penget, bajokat ír le, orvoslásukra módokat jelöl meg, melyek egész felvidékünk érdekében értenek.

Nevezetesen azzal a nehézséggel foglalkozik, mely a társadalom valódi sajtótermékek hiányában rejlik s mely nemcsak a kath. köröknek a felvidéken a tót nép között való felállítását problematikusá teszi, de egyáltalán oly általános hiányt és a tót népnek szemlémi művelődésének oly általános akadályát képezi, melyen okvetlenül segíteni kell.

Beható megfontolás okáért célszerűnek véljük olvasóközönségünkkel közölni leveleket ezt a részletet, hogy a később napirendre tűzve, vállaltat munkával egy régi panaszunk egyszer már veget vessünk, illetőleg a népek való lap vagy lapok megalakítása által egy régi hiányt segítsünk.

Barátunk a kath. kör felállításának nehézségeit az illető városban felsorolva,

ezeket írja: „A legnagyobb akadály itten a nyelvi nehézség. Tót nyelven (a kör tagjainak) nincs mit adni olvasni, pedig hogy kell nekik valami olvasni valót adni a körben, az bizonyos. Igaz, hogy polgáraink között találkoznak többen, a kik a magyar nyelvet jól bírják, de még nincsenek annyian, hogy ők egyedül képesek volnaok egy kört fenntartani. Tehát a körbe olyanokat is kell felvenni, akik tót nyelven kívül más nem beszélnek és így tót olvasni valót is kell nekik adni. De mi legyen az?”

Tót nyelven csak egy folyóirat jelenik meg, a mely irányánál fogva egyedül bevitelhető egy kath. körbe s ez a „Putnik Sv. Wojteszky”. Igaz ez is nem városi, hanem a falusi paraszt elem számára van szerkesztve, de már csak azért ajánlanám, mert nem nemzetiségi; a többi mind a liberális vagy a nemzetiségi irányt szolgálja. Ha tehát a kath. kör megalakul, vagy nem visszük be oda a nemzetiségi lapokat és akkor nincs mit olvasni, vagy beviszünk, és akkor azok nemzetiségi irányát — legalább indirekte — magunkénak valljuk, a mitől Isten óvjon!

Nagy hiba ez tehát, hogy mikor a kormány is gondoskodik arról, hogy a felvidéki szegény tót népek jussanak egy kis tót liberális mereg és azért két lapot is subventionál; hogy míg a nemzetiségi fanatikusok is több lapot tartanak fenn, hogy híveinket megmegtévelyezzek; addig nem történik semmi, hogy a tót ajku híveinknek hasznos és kath. szellemű táplálék nyujtassék.

Es mi ennek oka első sorban? Az, hogy a fiatalabb pápi generáció a nép nyelvét nem bírja, és azon irni egyáltalában nem képes. Higgye el, manapság a felvidéken hazámnak ep úgy mint egyháznak nagy hasznát hoznak, ha a tollat a tót nyelven is tudják forgatni. Erre pedig a fiatalabb generációból senki se képes. Híveink annyira lelkesülnek a vallásos irányú olvasmányokért, hogy én ezt ki sem mondhatom, de nincs, a ki írjon számukra, mert akik írnak is, oly magas tótságnak irnak, hogy a nép azt meg nem érti. E tekintetben a lipótmegyei papok előnyben vannak, ők a nép nyelvén nemcsak beszélnek, de írni is tudnak. Híveik között időről időre helyi érdeku rópiratokat szórnak, s az eredmény meg is látszik. Híveik sokkal vallásosabbak, erkölcsösebbek, mertekletesebbek mint pl. a trencsenmegyeiek.

Távol legyen tőlem az a gondolat, mintha én a tót iradalom számára a papnöveldeben valami iskolát óhajtanék, de hogy az onnan kikerülőkre ráferne egy kis jartasság a tót nyelvben, elvitetni nem lehet, mert qui vult finem, debet velle etiam media. Hogy a felvidékiek nincsen hazafias és kath. irányú olvasni valója, arról az igazán hithű derek Rakovszky kamarás is meggyőződött, midőn a rózsahegyi kath. kört megalakította. Azért ez irant már tett is lépéseket. Emittette előttem, hogy Lepsényinek magyar hetilapja ez évi jul. hó 1-től tót nyelven fog megjelenni, még pedig az ő kezességéből. Adja Isten, hogy úgy legyen! Ha nem lesz nagyon drága, én hiszem, hogy vidékemen talál vagy 500 előfizetőt. Sed quid hoc ad tantum sitim!

Azért nagyon is óhajtható volna, hogy egyházi főbbjeink abból aránylag minden plebániába saját költségükön több példányt rendeljenek meg, hogy így azon keresztény családoknak is jussanak a szellemi táplálékból, a kik arra szegénységük miatt képtelenek. El se mondhatom hamarjában, hogy mekkora hasznát hozna ez az egyházra.

Fájdalom, erre még mindig nincs kilátás. A kinek az Ur Isten a földi kincsekkel jöcskán juttatott, az részint fukarságból, részint a panszlavizmus vádjától való félelemből nem áldoz erre a célra s így az egyeseknek minden buzgalma, iparkodása nem lehet egyéb a szalmalángnál; a magyar nyelven irt velős és gyönyörű cikkek teletted pedig — hogy tömörüljünk, szervezkedjünk — napirendre térünk és így megint csak minden megmarad a réginel.”

Azt gondoljuk, hogy az itt felvetett eszme megérdemli az illetékesek figyelmét és közreműködését.

Levelezés.

Vágvolgye, 1894.

Tisztelt szerkesztő úr!

A felső Vág mentéről mutatunk be egy-két — már épenséggel nem új — rozsdamarta fegyvert, melylyel az eddig 13 próbas — örökre szabadelvű — varmegye mindig szolgálatra kész csatlósai vitezkedtek a közelmult napokban, hogy Zsolna vidéken tisztán katolikus lakosait — more patrio — terrorizálják s véleményük szabad nyilvánításában, a „legszabadelvűbb módon” gátolják.

Mig Wekerle ur Budapesten nagy büszkén verte mellett, hogy a főrendek szavazata őt eddig követett elveitől el nem téríti, mi a kormány és lapjai azzal amitgattak önmagukat és a világot, hogy a nemzet többségének akarata az egyházi politikai javaslatok mellett foglalt állást; — addig az ország legcsendesebb részében is ebred a sokáig szunnyadozott öntudat s kezdvala egyamasútan azokat az urakat, akik a nép képviselői akarnak ugyan lenni, de voltaképen a választókerületek árendásai és saját érdekeik buzgó képviselői gyanánt szerepelnek Budapesten.

Trencsen vármegye 5 választókerüle-

tének katolikus lakosai impozáns tömegekben vonultak fel pünkösdi hetfőjén Zsolnára, hogy az ország színe előtt tagadják meg képviselőiket, akik saját érdekeiknek rendelték alá választóik leplezetlenül kifejezett akaratait az egyházi politikai kérdésekben.

Hanem hát távol vannak meg a választások s nem azért szabadelvűek ezek az urak, hogy a vélemények szabad nyilvánítását mások — különösen választóik — részéről is nyugodt lélekkel fogadni tudnak s akarnák! A zsolnai — azelőtt oly nagyra becsült, ambiciozus — képviselő, nyugodt lélekkel szállott le nevezett napon a gyorsvonatról Trencsenben, nem azért, mintha nem érdekelt volna őt az, ami ugyanakkor választókerületében történt, hanem hat sokkal komolyabb (!) dolga akadt Trencsenben és azután: tudta jól, hogy megtörtént minden lehető szabadelvű intézkedés az ő intenciójának megfelelően a katolikus mozgalom ellen.

A járási szolgabírák „felsőbb parancsra” gledába állították s állították a falu pennáit s napokkal azelőtt már csináltak tervszerűen a pacifiációt. A nagy-bittsei „közlekedésügyi” főbíró hol kez alatt, szép szóval — hol meg más „szabadelvű” intézkedéssel igyekezett hatni a polgárokra s a népre, hogy elterítse őket a reakció gyzasos útjáról, mely egyenesen Zsolnára, a katolikus nagygyűlésre vezet. Sajnos, csaknem minden igyekezete kárba veszett. (Mellesleg megjegyezzük, hogy ez az ur volt az, aki néhány héttel ezelőtt egy recipiálendő hazafit, — aki egy iskola tőszomszédságában korcsmát nyitott s emiatt fejlejtene lett, daczára egy második fokú marasztaló ítéletnek — felmentett azzal az indoklással, hogy az illető „a szabadelvű egyházi politikai javaslatoknak védő angyla a közegben”). A bittseeiek — látva a főbíró ur nagy buzgóságát, önkentelenül arra a gondolatra jutottak, s annak nyílt kifejezést is adták, hogy mégis csak tiszta munka lehet az a katolikus gyűlés, ha a főbíró urat ennyire bántja — és mentek meg egyszer annyian Zsolnára — zenezsával.

Sokkal nagyobb politikusként mutatta be magát a főbíró ur vágszertercei kollégája. Mint a „papok barátja”, hazai szíves látogatója, akit saját, sokszor ismételt valonása szerint kora ifjuságtól fogva kegyelet és hála fűznek az Egyházhoz és szolgálhoz — mezelegedett azzal, hogy pünkösdi hetfőjének nagy ünnepe a reggeli órákban hivatalába idézte a környék összes birait, azalatt a jegyző urak ugyanígy idézettek hivatalukba boldog-boldogtalant. Hogy mi célból s milyen okokkal fogva, azt elfelejtették az idézeteknek megmondani. De hogy még se jöttek legyen hiába, tartott nekik a főbíró ur ilyen épületes predikációt: Ti az állam (!) hivatalnokai vagytok, s azért ma Zsolnára nem mehettek, mert ott az állam és a kormány ellen fognak izgatni és tüntetni.

Az egyik halenas bírónak sehoggy sem akart a fejébe menni ez a negyemeletes főbírói bölcsesség s nagy alázattal azt a megjegyzést merte kockáztatni, hogy talán megengedte volna a hatóság a gyűlést, ha ott az állam ellen tüntetnének s zavarogni akarnának — s ami őt illeti, ő nem mint bíró, hanem mint katolikus ember kíván oda menni. A főbíró ur halva ezen veszedelmes elvek hangzatosát, arra az álláspontra helyezkedett, hogy a főbírói határozat ellen nincs apellata — kategorice kijelentette, hogy: elesaplak. A szegény halenas fellelegzett s azt hitte, most már rendben van dolga s mehet, — megköszönte az eddig viselt 20 frtos hivatalt s menni szeretett volna! De nem oda Buda! Ott tartották szépen a hivatalban a többivel addig, míg le nem késtek a zsolnai vonatról.

Az egyik falusi tanítónak, aki hogy megélhesen, egyúttal postamester is, barátságosan tudtára adták, hogyha Zsolnára megy, a postahivatal fueses! Egy másik tanítónak a főbíró ur csak annyit mondott, hogy „azután ne jusson eszébe Zsolnára menni *agítálni* ellenünk és az állam ellen, mert annak következményei lehetnek” stb. A jegyző urak tőlük telhetőleg buzgókodtak megfelelni a főbíró ur parancsainak s óhajainak, de ezek legalább nem tagadták el, hogy muszájából teszik.

Folytassuk-e tovább? Nem merült még ki a „szabadelvű arsenal”, de legyen elég egyelőre ennyi, folytatása esetleg következik.

Most csak azt jegyezzük meg, hogy itt az ideje, hogy a báránycörbe bujt farkasoktól lerautsunk az alarcot és a hozzánk dörgölőzni szerető „barátainkat” figyelemmel kísérjük. Ha a helyzet változik, lesznek ezek *reakcióművészek, ultramontanok, akár anarchisták*, de minden körülmények között „jó katolikusok.” —

De ilyenekre nekünk nincs szükségünk! — y —

Agricola ércöntöde és gépgyár részvénytársaság.

Már volt alkalmunk a lap hasábjain foglalkozni a most alakuló gépgyár részvénytársasággal, mely „Agricola” és alatt átvesszi Weisz Sándornak Nyitrai levő jó hírnevű gépgyárát, s azt új alapokon kibővíti s fejleszteni előzta.

Eltekintve attól, hogy közgazdasági életünkben minden újabb jelenséget, mely akár az ipari, akár pedig a mezőgazdasági vállalkozásokon lendít — kész örömmel üdvözölünk, az alakuló „Agricola” részvénytársasággal szemben ez örömmel kettőzött, mert úgy az ipar mint pedig a mezőgazdaságok

előnyére válik, ha a mezőgazdasági érdekeket is kiélegető feltételek mellett indul s marad meg az iparvállalat, mely létesítését és fenállását csak az ipar s a mezőgazdaság fejlettségére alapíthatja.

Súlyt helyezünk igenis arra, hogy ha egy iparvállalat alapítanak, ez a közgazdasági érdekeket kiélegető feltételek mellett történjen meg, hogy így legaabb fontosabb közgazdasági érdekeink — mint amilyenek nálunk emiatt a mezőgazdasági érdekek — általa szintén nyerjenek.

Ezen szempontból indulva ki minden keletkező s így az alakuló „Agricola” részvénytársaság mint iparvállalattal szemben is első vizsgálódásunk tárgyát kell hogy a megbízhatóság kérdése képezze.

Ami a megbízhatóság személyi részét illeti, konstatálnunk kell, hogy a vállalat megalakításának ügye a legjobb kezekben van, mert társadalmi életünknek erkölcsi s anyagi megbízhatóság tekintetében ismert s korrekt férfiak a vállalat megalakításának élén. Ebből folyólag nem lehet képtelenség a vállalat sikere s illetve tárgyi megbízhatósága tekintetében sem; ki van a lehetőség is zárva annak, hogy a részvényesek vagyonuskat kockára teszik, amidőn ezen legszébb reményre jogosító vállalatba fektetik azt.

Hogy ezen feltételeink helyes, azt bizonyítja maga az aláírási felhívás, mely üzleti szempontokból teljesen szolid és korrekt vállalkozást tár eléünk. E szerint az „Agricola” ércöntöde és gépgyár részvénytársaság” cég alatt alakuló ipari vállalat 300.000 korona alaptőkével alakul. Az ekként alakuló vállalat célja Weisz Sándor Nyitrai levő gazdasági gépgyárának a jelzett cég alatt való folytatása, tehát a mezőgazdasághoz szükséges összes gépek gyártása s az azokból való kereskedés.

Minthogy pedig ily tekintélyes alaptőkével rendelkező vállalatnak biztos prosperitása minden körülmények között üzletelt, nincs képtelenség az iránt, hogy a vállalat a legjobb munkások s a legjobb anyag felhasználásával képes lesz a maga feltételeinek megfelelően, melyeket a gazda közönség jogos érdeke megkövetel.

Ebben látjuk a garanciáját annak, hogy különösen nem csak a megyénkben, de az egész szomszédos megyékben is mindinkább belterjessebb s elhaladottabb mezőgazdasági igényeket is képes lesz a vállalat sikerrel kiélegetni s azokkal karöltve haladni!

Az alaptöke egyenként 1500 darab névre szóló egyenként 200 korona tehát 100 frt névértékű részvény kibocsátásával lesz fedezve, miáltal kifejezet s alkalmazást nyer ama közgazdasági nem kevésbé fontos és méltányos elv, hogy a kisebb tőkeprzenesnek is alkalom nyujtassék tőkájének életképes vállalatba való fektetésére s gyümölcsözletésre.

Mindezeket méltányolva, nem velünk tehát a gazdalközönségnek meddő szolgálatot teljesíteni akarunk, amidőn ezen, most alakuló s ipar vállalatának terén lezajgó vállalatot a terviszonyhoz mérten ismeretjük, melynek már is szétküldött aláírási íveibe s prospektusába — így megyünk mind pedig a szomszédos megyék majd minden előkelőbb pénzintézeténél — lévén ezek egyúttal aláírási helyek is — mindenki betekinthet.

Helyi hírek.

Az urnapi körmenet. Ez a nagy kath. fidei professio, mely utcán történik, szépen folyt le a múlt csütörtökön a felső városban. Ez az egyedül ünnepe az egész éven át, midőn az egyház kilép a templomból, s kint negyes sator alatt imadva körülhordozza az oltári szentség miszteriumában jelenlevő Jezus Krisztust, a világ megváltóját. Venczell püspöki helynök ur vezette a szertartást; mert a megyes püspök ömlga távol székhelyétől hermauton Beckkőn töltötte az ünnepeket. Nemesak az egyház fejt ki ilyenkor minden fényt, de a seregesen vonuló hívek arculatán is mintha a magasztosnak érve visszasugárzanak. A katolicizmus isteni ereje ez, mely a lelkeket ihleti. Palkovics tábornok tiszteivel s egy század katonával; Craus alispán a megyei hivatalnokokkal, a nép és a klerus együttesen és épületesen vezették a nagy ünnepeket, mindegy jelkepeze, hogy a kard és a hatalom, az ige és az alhitat utóljára is csak egy urat szolgálják — Isten. Az eg derűje mosolygott ránk, mintha mondta volna: ebben telik az én kedvem. — Ma az alsóváros tartja az urnapi körmenetet, a festum corporis Christi.

Jelenések Vince altábornagy f. hó 25-én 18 honvéd törzs és tábori tisztek társaságában városunkba érkezett. Mint értesülünk a tisztek Nyitra és Nagyszombat közt fekvő területet hadgyakorlati celokra fogják tanulmányozni.

Adományok. Dr. Csuppék Sándor ur a bölcsöde javára 10 frtot adományozott. Fogadja ezért a ker. nögyesület halás köszönetet.

Alapítvány. Özv. Szalczberger Julia urhölgy, nehai férje emlékére a nyitrai szegénységgyűző ker. nögyesület javára „Szalczberger Max” címen 150 frtos alapítványt tett. Az egyesület ez uton is halás köszönetet fejezi ki.

Új alapító tagok. Nécsey Endre esperes-plebános ur és Feleký Rezsőné urnő 100—100 frttal beléptek a nyitrai szegénységgyűző ker. nögyesület alapító tagjai közé. Az egyesület ez uton is halás köszönetet fejezi ki nemes cselekedetükért.

Halálozás. *Jozsics Gyula*, a nyitrai „Korona” vendéglő berlője, földirtokos megyei bizottsági és városi képvis, testületi tag f. hó 21-én a halotti szentségek ajtatos felvétele után rövid betegségben elhunyt, életének 48. évében. Jozsics egyike volt a város legtevékenyebb polgárainak, s Nyitra általános tisztelet és becsülés környezetében. Agilis természete sohasem hagyta nyugodni, mindig új és új terveket tőrtte fejét, mi nemcsak a közjó előmozdítására, hanem egyesek előnyére is vált. Az ipartestület sokat mondhatna aktivitásáról. Ujabban midőn a „Sziget” et átvette parkirozta, műveillirozta, hidakat, padokat állítottat mindennefelé s a mulató helyet kies tartózkodási ligette akarta varázsolni temérdek költséggel. Fájdalom rövid ideig, mert a gyorsan gyilkoló antrax, melyek áldozatul esett, véget vetett tevékeny életének. Jozsics Gyula, a katolikus körnek is tagja volt

melynek házárol alálengő zászló jelezte, hogy a „Kör” egyik leghebb tagját veszítette el. Temetése általános részvét mellett ment végbe f. hó 22-én. Dr. Csapkai Sándor apátkanonok temette fényes segédlettel.

Köszönetnyilvánítás. Istenben boldogult elfelejtethetetlen jó férjem temetése alkalmából, a magam, valamint az összes rokonság nevében, a legbensőbb köszönetemet fejezem ki: a főtiszt. kath. klerus-, a m. kir. honvéd-tisztikar-, a tuzoltó-, a két temetkezési egyesület-, az aggharcosok egyesületének, — egyáltalában és tisztelt város nemesen érző öszipolárságának, akik megpróbáltatásom ezu súlyos napjaiban valóban megható részvetők által óriási fájdalommat némileg enyhíteni szivesek voltak. *Ozegey József Gyuláné, szül. Koplík Józsa.*

Műkedvelői előadás. A már annyit emlegetett előadás végre e hó 20-án lett megtartva a nyitrai nemzeti színházban. Palléronnak „Az egész című nagyhatású darabja került színpadra. A női szerepeket mind városunk fiatal hölgyei foglalták le, míg az egyetlen férfi szerepben Náday Ferenc úr, a nemzeti színház nagyhírű művésze, ragyogótt a szenális tehetségét. Náday úr volt a darab lelke. Főszereplője, ügyességével látárságot s kedvet öntött a szereplőkbe. Egyes megjegyzéseit, mozdulatait hangos kacaj, taps követte. Alakítása kitűnő volt, pedig *Simier Max* éppen nem tartozik föbb szerepek közé. Náday mellett műkedvelői helyeink igen jó előadása kissé háttérbe szorult, az első rangú művész mellett, mint a csillagok a nap fényénél, de azért iparkodtak tehetségükhöz képest lépést tartani vele. Csenkey Paula, az alkalmossal először lépett fel nyilvánosan s megkapó természetességgel adta az affektáló Szaganyé bérnökét. — Skóvó Irén szerepe éppúgy nem illett személyéhez, mint az oszbeborult párka feje, de azért nagy létséggel találta magát az öreg Mósandné szerepébe. — Takács Ella ámbár a multkor „Jobban festett”, mégis iparkodott kiválni a többiek közül, mi részben sikerült is neki. — Freund Antalka, hábar szerepe nem is biztosított valami folyót számára, mégis egyes lélektanai jeleneteket kitűnő közvetlenséggel adta vissza. Pi. mikor az elvesztett albumot kereste, oly líven sugárzott arcáról az aggodalom, hogy minden pillanatban várjuk, miszerint akad valami peselkei nőtársi a közönség sorában, aki fenhangon oda kiáltja, hol van az elrejtett album. Igen jó színpadi alaknak bizonyult Boróczy Duna, aki könnyed mozgékonyásával, örökös mosolyával mindjárt első feljével és az egész játékon végig állandó rokonszenvre hangolta a nézőt.

Memorandum pör. Ertesülésünk szerint a Nyitrai székeli csendőrségből 4 ember Virág László m. kir. csendőrhadnagy vezényelte alatt Kolozsvárra vezényeltetett.

A nyitrai kath. kör. tegnap május 26-án költözött át új helyiségébe, a hosszú utcában levő új püspöki házába. A kör a püspöket 2000 f. évi lakbírt fizet: fényes palotában most már kényelmes otthonra talált a kör 370 tagja.

Gazdasági gyűlés. A nyitrai megyei gazdasági egyesület igazgató választmányára f. hó 29-én d. e. 10 órakor Nyitra városába kis teremben ülést tart.

Új posta kedvezmény. A nyitrai posta hivatal értesíti lapunkat, hogy jövő jun hó 1-étől kezdve a helybeli postánál ajánlott levelek éppúgy mint a táviratok, reggelt 8 óráig és 9 óráig vételek fel minden megszakítás nélkül. Esti 8 óra után feladott levelek azonban csak másnap lesznek továbbíthatók.

A F. M. K. E. zászlója. Nyitra vármegye helygyei felkelték a zászlókat azon eszmét, hogy a F. M. K. E. zászlóval ajándékozassék meg s buzgó odaadással törekednek azt megvalósítani. Noha a felhívásban a kibocsátott gyűjtő ívek beküldési határideje csak június hó 1. keretett betartatni, máris több gyűjtő ív érkezett be, melyek helygyeink fáradságtalanúságról ékes tanúságot tesznek. Beküldtek: Csapkai Jánosné Nagy-Tapolcsányból 54 frrtal, báró Stummer Sándorné N.-Bodokról 15 frrtal, Craus Istvánné 10 frrtal, báró Schey Pálne Kövecsesről 10 frrtal, Tartóczy Beláné A.-Leleczről 10 frrtal, Frédeczy Beláné 10 frrtal, Arpássy Imréné 6 frrtal, Schlachta Janosné 5 frrtal, Sinkovics Károlyné 5 frrtal, Prónay Istvánné 2 frrtal és Kalavszky Zsigmondné.

Piaci árak gabonaműveken május 25-én: Buza 6-20—6-40, rozs 5-10—5-20.

Vegyes hírek.

Ó Felsője a zsolnai kath. nagygyűlésnek. Hogy miként méltányolja a királyi katolikus népének hódolását, legjobban illusztrálja az alább közölt távirat, melyből meggyőződhetünk, hogy míg a liberális gyűlés konvenció számba menő üdvözlésre nagy nehezen csak három hét múlva tudtak feleletet felmutatni, addig a Zsolnai május 14-én este feladott táviratra a felsője urtól a kézbesítés után másnap, azaz 16-án jött a köszönő válasz. Az igaz, hogy a belügyminiszter aztán négy napig megvárakoztatta a kath. közönséget, azért hogy a sietős válasz hatását némileg enyhítse. Erre vonatkozólag Zichy Nándor gróf a következő táviratot intézte Pódivinsky Ferenc apát urhoz, mint a zsolnai helyi bizottság elnökehez.

„Ó felsője legmagasabb köszönetét a zsolnai kath. gyűlés táviratára kabinetirodájára által e hó 16-án kegyeskedett kifejezni. Ezt az urnapi istentisztelet küszöbén engedte az isteni gondviselés, a miről Szalavszky főispán utján értesülék. Kérem a nyitrai püspök úr ömeltóságát, hogy az ülés tagjait az illető plebánia útján értesítse, hogy az apostoli felsője hála és bizodalomteljes szívvel imádkozzanak. Elnöktársamat és nagyságodat sietve értesitem erről. *Zichy Nándor gróf.*”

Egyházmegyei hír. Czeizel György rencseni hitoktató, az úresedesbe jött trenseni plebánia ideiglenes vezetésével biza-

tott meg. A rokonszenves fiatal pap megbízása a városban és az egész egyházmegyében általános örömmel fogadtatott.

Kinevezés. Tóth Jenő vágujhelyi járásbírósi díjnak ugyanazon járásbíróshoz irukká nevezett ki. Rexa Kálmán trenseni tsvszeki joggyakornok pedig aljegyzővé nevezetett ki a vágsellyei járásbíróshoz.

Nekrológ. Kardos-vaszkai *Kardoss Gusztáv* b. Szuzról címzett esztergomi apát, Trensen város plebánosa és kerületi esperes f. hó 20-án életének 49. évében Trensenben elhunyt. A megboldogult 1868. évben szenteltetett fel, de már mint szepkar Zsolnán, később mint aldozár Belán segédlelkészkedett Trensenmegyében. Innen 1869. évben a nyitrai főgimnáziumban mint tanár lón alkalmazva, hol a felső osztályokban a magyar és német irodalom, valamint a természetrajz tanára volt álló 12 esztendeig. Megyei közéletnek nem egy jelese tanítványai közül került ki. 1880-ban Trensen városát öt mellátta be a kegyurasága alá tartozó trenseni plebániaira; később 1888. évben ő felsége a b. Szuzról nevezett esztergomi c. apátságot adományozta neki. Kardoss már évek óta betegeskedett, hiába keresett baja ellen orvosokat Marienbadban. Néhány het előtt szelhüdes érte, a megélete javakorában levő férfit s e hó 20-án végső lobbot vetett amugy is csak pislogó életmésese. Nyugodjék bekeben!

A tapolcsányi kath. gyűlés. Nagy-Tapolcsányban f. hó 22-én a katolikus nagygyűlés szervező bizottsága ismét látogatott értekezletet tartott. Jelen voltak hg. Odessalchi Livio, gróf Zamoyski Jenő nagybirtokos, dr. Bangha István nyitrai ügyvéd, nemes-panni Deák János a „Fonciero” nyitrai képviselője, Geórgy József földbirtokos, Kracsuny István gazdatiszt, Miskolczy István ügyvéd, Ordódy Ferenc földbirtokos, Rudnyánszky József ügyvéd, Schmitt Adolf földbirtokos, Zatkovits Alajos ügyvéd, Zerdahelyi Adolf földbirtokos; a papság részéről pedig Bezák György, Ikrenyi József, dr. Steinhöfer Gyula, dr. Tóth János és Verner Ferenc nagy-jáci pléb. Az értekezlet Szecsányi Vilmos t. kanonok házában tartatott. A házi gazda miután üdvözölte a megjelenteket, előadta az összejevelet célját. Elénk vita után abban állapodtak meg, hogy a nagygyűlés nem Tavarnokon, hanem Nagy-Tapolcsányban tartassék meg. Tekintettel a közeli mezői munkákra, az értekezlet elhatározta, hogy a gyűlés mihamarabb, vagyis már június 10-én tartassék meg és pedig éppen vasárnapi napon, hogy a nép minel nagyobb számban lehessen jelen, meg pedig a déli órákban. Tekintettel kellett lenni arra, hogy a nép még ideje korán hazamehessen, ez okból, ha csak külön vonatokat nem sikerül kieszközölni a résztvevőknek, alulról már az első főmegyeri vonatból, s felülről is lehetőleg már az első vonatból kell megérkezniük a résztvevőknek. A nagygyűlés gr. Zichy Nándor aranygyapjas vitez, v. b. t. tanácsos elnöklete alatt tartatik meg, ki a megnyitó beszédet fogja tartani. A tarselnöki tisztre, Bende Imre nyitrai püspök ő meltóságát fogják felkenni. Szónokoni fognak meg Zmeskál Zoltán, arvmegyei volt alispán, Miskolczy ügyvéd, Pulmann radosnai plebános stb. Részletes tudósítás jövőben.

Az esztergomi érseki kisdiedővő-intézetben mint lapunknak onnan jelentik megkezdődtek s javában folynak a vizsgálatok. Számord Ignác igazgató vezetése alatt álló tanári kar tagjai a nemes célra való törekvés s fáradságos munkálkodásuk sikerét abban fogják találni, hogy amit az újonnan létesült s már is oly szép eredményre jutott intézetben kiképezett övönök elsajátítottak, azt az életben gyakorolják, szem előtt tartva életpályájuk fontos feladatát, jó honpolgárokat a hazának s jó embereket az életnek neveljenek azon sok csemevész kisdiedől, amely a jelen korban oly nagy számban létezik. *Egy jó honleány.*

Zárvizsga. A nyitrai-ujlaki róm. kath. népiskolában f. hó 21-én megtartattak a vizsgák Kingyera Károly udvarnokai esp. pléb. egyházi tanfelügyelő elnökelete alatt. A közönség, különösen a helybeli értelmiség ezáltal is szép tanulelet adta az iskola és a népnevelési iránti oly annyira dicseretre méltó érdeklődésének. Ott voltak egybeként: Dr. Steinhöfer Gyula, Pfaff Krisztin k. a., Machovics Alajos uradalmi számtartó, Bihary Géza kórjegyző, Keresztes Sándor, Kubinyi Rafael, Boledovics György, Konyakovszky Jusztus. A vizsga fényesen sikerült. A gyermek szabatos, világos feleletei, a magyar nyelvben való szép előrehaladottságuk a buzgó kántor-tanító Skoff Géza szorgalmáról s szakavatottságáról tanuszkodnak. Vizsga után a résztvevők nagyobb része Dr. Steinhöfer Gyula iskolai igazgató vendégszerető házában barátságos ebédre gyűlt össze. A tiszteletben nem volt hiány. Kingyera esperes a tanítóknak emelte poharát, megköszönve fáradságukat, Bihary a kölcsönös bizalomra és összetartásra, a házi ur vendégeit elítette.

Katolikus kör van készülőben Léván. Az ottani iparos olvasókör tagjainak kath. része ugyanis, mint lapunknak Léváról jelentik, megunván az áldatlan felekezeti viszalyokodást, mely újabbban némelyek által elhíntetett, kívül s új kört alapít kath. kör címen. A kör első sorban az iparos osztályt fogja magában foglalni, de mint az általános hangulatból kivethető, a magasabb osztály is helyesli az eszmét, sőt nem idegenkednek ezen vagy más hasonló körbe belepni. Mindez a lévai kath. hitéletnek öntudatos voltára mutat, mely kath. lelkesedés mutatkozott a polgári házasságnak a főrendiház által történt leszavazása alkalmából is, midőn meg-

a leszavazás napján a délutáni órákban plakátok hirdettek az örvendetes eseményt, mint a kath. elvek diadalát. Adja Isten, hogy a készülődő kath. kör eszméje mihamarabb teste valjék s teremje meg gyümölcsét, a kath. önézet megszilárdulását!

Nemes szív. B. Edelsheim Gyulay Lipót, f.-elenfánthi nagybirtokos Kunszt János odaváló tanítónak köszvénybajának gyógyítása végett furdőre 200 frrtal adományozta. A nagylelkű főurnak nemes érzaletet nemem jellemzi jobban e humanus tettével.

A chvojncai tanműhely, mely gyermekjátékok készítésével foglalkozik, mint értesülünk, egy részvétársaság tulajdonába fog atmenni 50000 frrt tőkével. A részvényeket nagyrészt nyitrai, pozsonyi és budapesti pénzintézetek fogják jegyezni. A közkutatási miniszter f. e. ápr. 19-én kelt rendeletével a tanműhely készítményeit az összes főt. egyházmegyei hatóságoknak és hazai tanfelügyelőknél figyelembe ajánlotta, hogy az óvodai foglalkoztatási eszközöket ezenul nem külföldről, hanem e hazai tanműhelynél és gnyarnal szerezzék be.

Csikó-revolúció. A nyitrai megyei gazd. egyesület által a nyitrai püspök részén létesített csikó-legettel: esifos kulacrot vallott. Az egyesület vezetése ellen már e hó 6-án nagy volt az elkecsesedés, midőn Ersekújvárra mintegy 80 csikót hajtottak fel, melyeket ekkor a hírdelés szerint át kellett volna vennie, de nem voltak átvetettek, mert se csikós, sem akoi nem állott meg rendelkezésre, s e miatt, mint bennünk értesítettek, a lótalajdonosok felháborodva hazavitték csikóikat. — A legelő megnyitása e hó 21-én ment végbe, de már 22-én a csikók hiányos örízet folytán „ah” a berek nád a kert” megugrottak a világ négy tája felé. Nagy része a 300 csikónak Komárom megyébe, egy másik része pedig Pozsony megye szomszédos községeit árasztotta el. Száron, Komárom megyében 35 bitang csikót fogtak el, Vághegyen és Farkason 29-et. Zsigárdról és Kihészpusztáról hasonlóképp számos bitang csikó elfogatását jelentik. Egy sport csikó átutazta a Vágvizét is, bajjal, az azt később fogják kideríteni. A csikóknak magukban is több rendbeli kár történt. Így két csikót a legujában szerzett tudóbj miatt visszavetettek. A szétúllott ménes roppant kárt okozott a körültekő községek vetéseiben, melyek mind kártérítéssel lépnek fel, különösen nagy a kár Nagyváradban. Azt is igérték a nagy művészetre valló reklámokban, hogy a csikókat állatorvos fogja megvizsgálni, de ez csak az első nap történt, midőn Dosztál és Hlavice állatorvosok voltak jelen, másnap egy, harmadnap pedig már senki sem volt jelen, s csak a csikós maga vette át a megérkező fiatal loállományt. Hogy milyen a felügyelet ott, kilátásból, miszerint másnap június 23-án ismét megszöktek az öszezefodott csikók, ami részint felügyelet hiánya, részint pedig arra vezethető vissza, hogy a korlát roz; a széna szalma ismeretlen fogalom, a telepnek egyetlen egy kutya a korlátot kívül van, a fabodók rozogak, legsilányabban kiállítva, melyeket az egyesület nem is vett át a vállalkozótól. A helyi körülményekkel ismerősök a szervező reklámot valódiak mulasztással. Kérjük azért hg. Odessalchi Géza ő föneltőségát és Benkeó László urat, hogy ismert erélyekkel hassanak oda, hogy a bajon mielőbb segítve legyen.

Ny-Ujlakon f. hó 19-én Janega Márton közgyei esküdt 11 éves leánykaja Mária a fölötti felelőse, hogy szülei megbüntetik, mert az örízetere bizott s tilosban járt libából, Popper uradalmi bérli egyet leütött, a kútba ugrott. A gyors segély megmentette őt az életnek.

Vesztett ökrök. F. hó 25-én Ghymes-Kosztolányban egy ökrön itatás alkalmával a veszttség jelei mutatkoztak, nyilván veszett eb marasa következésben tört ki rajta a dühöngés. A bősült állat iszonyu bögesel öklelőzött jobbra balra feldöntött, akit utjában talalt, s az egész falut leirhatlan rettegésbe döntötte. Aznap délután bejelentették a nyitrai szolgabírósnál, mely a helybeli állatorvost küldötte ki, hogy elpusztításáról gondoskodjék.

Rejtélyes eset. Hromada István czehi erdőirt f. hó 20-án erdőben halva találták. Hír szerint bosszúnak lett áldozata, mások szerint pedig szelhüdes érte. Hromada István keselőköltő-podhragyi kántortanító a megboldogultban atyját veszítette el. — A vizsgálat lesz hivatta kideríteni a valót.

Tűzvész. Holicsón f. hó 21-én iszonyu tűz dühöngött, melynek 33 ház esett áldozatul. Eppen a legszegényebb része a városnak vált romhalmazzá, a lakosok közt leirhatlan nyomor uralkodik. A cs. és kir. uradalom főnöksége azonnal nagylelkű támogatással sietett a szerencsétlenül járt lakosok nyomorának enyhítésére.

Vén magántanuló. Petrus József, kórvelyesi lakos és kőműves-segéd meg a mult évben a pereszlényi iskolában dolgozván, onnan több értékes iskolafelzáróest ellopott. Csak az idén sikerült őt elfogni, mikor azzal mentegette magát, hogy önképzés céljából sajátította el e dolgokat s most „tanulmányai befejeztével” tul akart adni rajtok. Hogy a diakeletnek mozzanata újra átjele a nyitrai csendőrség a tudományozomjas kőművest most egy ideig karcerbe záratta.

Közgazdaság.

Új tagok. Adler testvérek Szalakusz, Nagy József Negyed — a nyitrai megyei gazdasági egyesület reedes tagjai sorába léptek.

A negyedi ménes. A nyitrai megyei gazdasági egyesület negyedi iskolalegőjére bejelentett csikók közül a f. hó 23-án d. u. 3 óráig 290 drb. hajtatott föl. A csikók Nyitra, Bars, Nograd, Hont-Borsód, Pozsony, Trensen és Pestmegyéből származnak. — A létszám még nem teljes, mint a csikók kísérője vagy tulajdonosa a filhajtás alkalmával a legelő berendezéséről s minőségéről meggyőződött. Bejelentések a nyitrai megyei gazdasági egyesület titkári hivatalához Nyitra intézendők.

Fűkaszáló gépróba. A nyitrai megyei gazdasági egyesület által rendezendő fűkaszálógep, lógereblő és szénaforgatógépróba Nyitra a „Szige” mellett az Arpássy Imre és Gerstl Gyula urak

rétéin június hó 5-én fog megtartatni. Kezdeté reggel 9 órakor Idegenek részére lakások a Szarvas, Korona és Lakner-féle nyitrai szállodákban kaphatók.

A triesti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) f. e. május hó 10-én tartott 62-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1893. évi mérleget.

A zárszámadási jelentéséből látjuk, hogy a társaság életbiztosítási díjtartaléka 1893. évi december hó 31-én 39.757.609 frrt 91 krra emelkedett, míg kár-és nyereség részesülési tartalékok címén 1.060.020 frrt 07 kr. vezettetett új számlára elő. 1893. december 31-én az érvényben volt életbiztosítási tőke összegének 162.807.927 frrt 73 krra emelkedett; az életbiztosítási agban az év folyamán bevett díjak 6.715.576 frrt 28 kr. tettek.

A tűz- és szállítási biztosítási ágakban a díj és illeték bevétele 10.388.780 frrt 65 kr. volt, midőből 2.729.196 frrt 46 kr. mint díjtartalék és 996.191 frrt 01 kr. mint hátralék lett minden tehertől menten a jövő évre átvételeve. Az 1893. december hó 31-én érvényben volt biztosításokért a jövő években esedékesse való díjkötelezettyének összege 29.399.737 forint 58 krra emelkedett.

Fárókért az 1893-ik évben 9.302.328 frrt 93 krt fizettek ki. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárterítéseket, a társaság alapítása óta karo fejében 262.401.706 frrt 51 krryi igen is tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kárterítési összegből húszökre 49.262.865 frrt 80 kr. esik, melyet a társaság 154.321 körösében fizetett.

Az értékpapírok árfoyan ingadozása fedezetére alakított tartalék 1893. december 31-én 1.190.544 frrt 33 krt tett ki, dacára annak, hogy a sorolás alá eső és a névértékükön beválható értékpapírok csakis névértékükön vétettek fel a mérlegbe, míg a nyereség tartalék a megszabászerű mérvében, a részvény-tőke fele összegében, vagyis 2.265.000 frrtban, az ingatlan tartalék 1.289.480 frrt 92 krryi összegben, s végre a kétes követelések tartaléka 80.000 frrtal fenntartatott.

A társaság biztosíték alapjai az idei áttalálások folytán 49.161.470 frrt 81 krról 54.990.003 frrt 34 krra emelkedtek és következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanonk és jelzálog követelések	8.747.260 frrt 73 kr.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	3.909.510 " 96 "
3. Állampapírokra adott kölcsönök	36.170 " 92 "
4. Értékpapírok	34.450.046 " 50 "
5. Tárcaváltók	528.064 " 62 "
6. Folyószámlák (Adósok a hitelezők követeléseinek levonásával)	1.214.319 " 82 "
7. Készpénz az intézeteknél és bankoknál	2.429.629 " 79 "
8. A részvényeseknek biztosított adósevelei	3.675.000 " — "
	0. e 54.990.003 frrt 34 kr.

Ezekből több mint 15 millió magyar értékekre esik.

Az elért 812.185 frrt 13 krryi tiszta nyeresémből a társaság osztalékul részvényesünket 120 frrt aranyban, vagyis 300 frankot fizet.

Irodalom.

Eöfzetési felhívás a nyitrai naggyobb papnevelőintézet magyar egyházirodalmi iskolájának „Munkalátok” c. első kiadványára. Hat év óta működik a nyitrai megyei naggyobb papnevelőintézetben, az egyházmegyei Nyitrai, b. e. Roskaványi Ágostontól, életet nyert magyar egyházirodalmi iskola. Munkálkodásának szellemét, vezírányát, törekvéseit tudomány és irodalmi értékek, a nyilvánosság terén bemutatni óhajtván, alulírottak egy kiadvány közrebeállítására határoztak el magukat, bízva ügybarátaink és a m. t. közönség szives partólásában. Kiadványunkat, mely f. e. június hó közepén „Munkalátok” cím alatt hagyja el a sajtót, három főszerző osztottuk fel. Az első részben Stenpur Ferdinand, S. I. atya, *Az állam és az alhétszám*, *Az állam és az egyház* című korszerű s rendkívül érdekes dolgozatait fogjuk közölni. A második rész szemelvényeket fog hozni Iskolánk pályadíjjal kitüntetett értekezéseiből, köztük: Az ember nem egyszérgöl, Az egiptológia és assziriológia szentírásudományi jelentőségéről, stb. Végül a harmadik részben diszgyűléseink válogatott beszédeit és értekezéseit adjuk, változatos tartalommal, s a nagy közönség igényeire alkalmazott keretben. Mindhogy anyagi nyereségre nem nézünk, kiadványunk árát a lehető legeskelelyebb összegben állapítottuk meg. A hász, nagy 8-ald rétv nyomtatott ívve terjedő mű ára, 2 korona, növendékpapoknak I. koroná. Azon t. megrendelők, akik az előfizetési pénzt f. évi június hó 15-ig Iskolánk elnökének megküldik, a m. t. közönség partólásába ajánlani bírtak vagyunk, tisztelettel maradunk Nyitra, 1894. Mária-hava 15. A nyitrai naggyobb papnevelőintézet magyar egyházirodalmi iskolájának tagjai.

Törvéyszéki csarnok.

Magy. kir. Curia által elinézett perek jegyzéke

7187. Barelach Károlynak Flesch Zsigmond elleni 100 frrtal váltóperben, — a II-od bir. ítélet helybenhagyva. — 7188. Jancsik Antal felperesnek Kadlecik József elleni bírtokperben, — a II-od bir. ítélet helybenhagyva.

A pozsonyi kir. ítéltábla által elintézett perek jegyzéke.

7114. Szádovszky András felperesnek Szádovszky András és társa elleni bírtokperben, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva. — 7116. Mniestyk János és társa felpereseknek Erteke István és t. elleni ingatlanúság tulajdoni iránt, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva. — 7115. Gróf Erdődy Ferenc felperesnek Vág-Szerdahely község ellen halászáti jog iránti perben, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva. — 7110. Pápay Antalnak Pápay Elek és t. ellen örökösödési perben, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva. — 7172. Waldner Antal felperesnek Schajmovits Mihály ellen 1750 frrtal perben, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva. — 7113. Morávek János és nejeinek Hajla István és t. ellen ingatlan bírtok tulajdonjoga iránt, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva. — 7112. Cziban Miklósnak Sintai Antal elleni bírtokperben, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva. 7111. Cserny Anának Muzsik Cserny Ilon és t. elleni bírtokperben, — az I-ó bir. ítélet helybenhagyva.

A nyitrai kir. törvéyszék által 1894. évi május 22-én elintézett polgári perek jegyzéke.

2996. Csulak Mária felperesnek Gyuracska József ellen vagyonszerzés megsejtetésére iránti perben, — felperes keresetével elutasítva. — 2588. Fiala szül. Szranának Katalinnak, — Szlávik Kubicza Dániel ellen szerződés teljesítése iránti perben, — felperes keresetével elutasítva.

Felelős szerkesztő: dr. Tóth János. Kiadó és laptulajdonos: Huszár István.

A tétel neve		Eltérítés		Változat		Összesen	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Előzetes...
2. Előzetes...
3. Előzetes...
4. Előzetes...
5. Előzetes...
6. Előzetes...
7. Előzetes...
8. Előzetes...
9. Előzetes...
10. Előzetes...
11. Előzetes...
12. Előzetes...
13. Előzetes...
14. Előzetes...
15. Előzetes...
16. Előzetes...
17. Előzetes...
18. Előzetes...

AGRICOLA ércöntöde és gépgyár-részvénytársaság.

Aláírási felhívás

Nyitrán AGRICOLA ércöntöde és gépgyár-részvénytársaság
cég alatt HÁROMSZÁZEZER korona alaptőkével

Aláírásokat elfogad:

A „Nyitramegyei gazdasági egyesület” titkára: Meskó Pál úr.
A „Nyitravölgyi gazdasági egyesület” alelnöke: báró Friesenhof Gergely úr.

érsékvári takarékpénztár, komáromi első takarékpénztár részvénytársaság, lévai takarékpénztár, nagyszombati takarékpénztár, nyitrai iparbank mint részvénytársaság, nyitrai hitelbank, nyitrai kereskedelmi és hitelintézet, nyitrai népbank részvénytársaság, nyitrai takarékpénztár, nyitrai számbokréthi takarékpénztár, póstényi takarékpénztár, szentmihályi takarékpénztár egyesület, trencséni takarékpénztár részvénytársaság, első vágselymi takarékpénztár, vágújhegyi takarékpénztár, verőbői takarékpénztár, végül a részvénytársaság alulírott alapítói, egy- szinten az alapítók végrehajtó bizottságának központi irodája (Nyitrán, Kalmár-u. 15. sz.) és az ez által felkért megbízottak.

Az alapítók Nyitrán, 1894. évi május hó 2-án tartott üléséből. 36. 1-10.

Br. Schmetzing István. Br. Friesenhof Gergely. Gerstl Gyula. Karsay Lajos. Meskó Pál. Dr. Szulyovszky Dezső.

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 forint alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kén-sav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kén-savval feltárt, elismert kiténő minőségű műtrágyáit: **csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,**

THOMAS-SALAKOT,

chilisalétromot, kén-savas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltenek. — Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: VI., Váci-körút 21. sz. (Iparudvar), hová a levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

1. 22-52.